Statsbudsjett 2026

Rune Bye og Sigmund Engdal, Nettverkssamling, 30. oktober 2025

«En selvstendig, effektiv og nyskapende kommunesektor»

KOMMUNESEKTORENS ORGANISASJON
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

BNP: Lavkonjunktur, men omslag til oppgang

- Klar økning i BNP Fastlands-Norge gjennom første halvår 2025 etter to år med svak vekst
  - SSB viser fortsatt lavere aktivitetsnivå enn trend
  - Identifisering av konjunkturnøytralt nivå – ingen eksakt vitenskap!

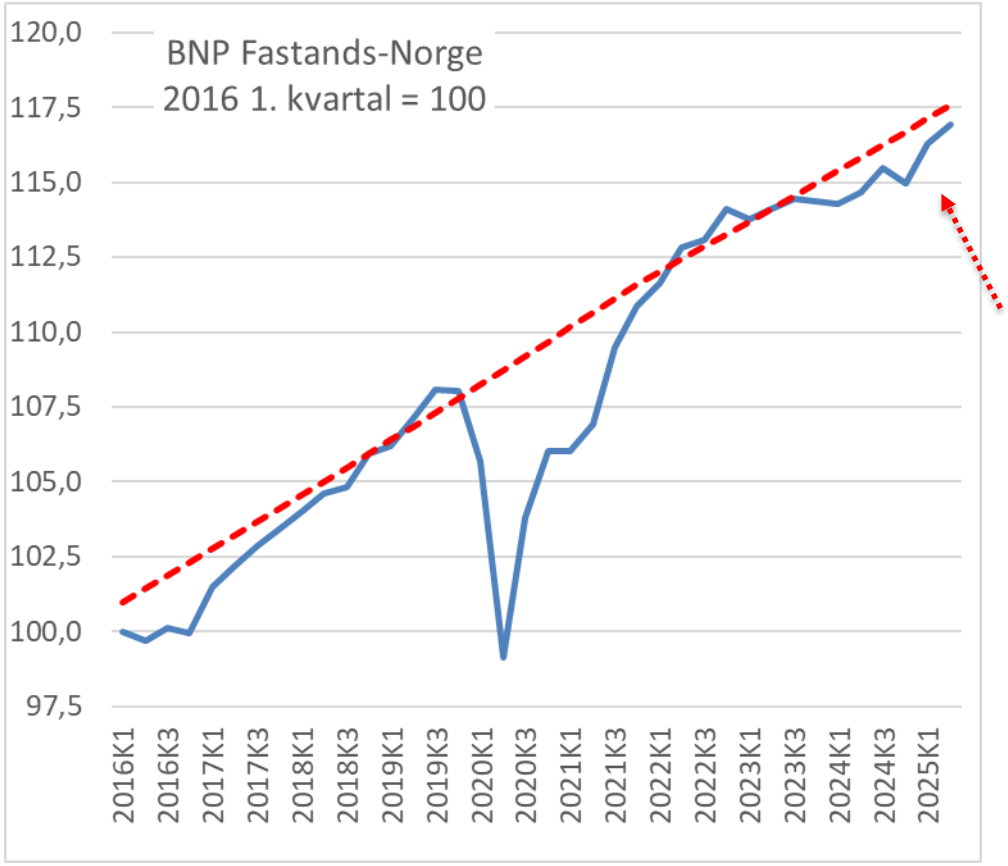

Handlingsrommet i kommunesektoren – avhengig av at regjeringens anslag treffer

- FIN med laveste anslag for underliggende prisvekst
  - Kommunesektoren har ikke Norgespris eller strømstøtte
- Risiko for at kommunal kostnadsvekst (deflator) anslås for lavt

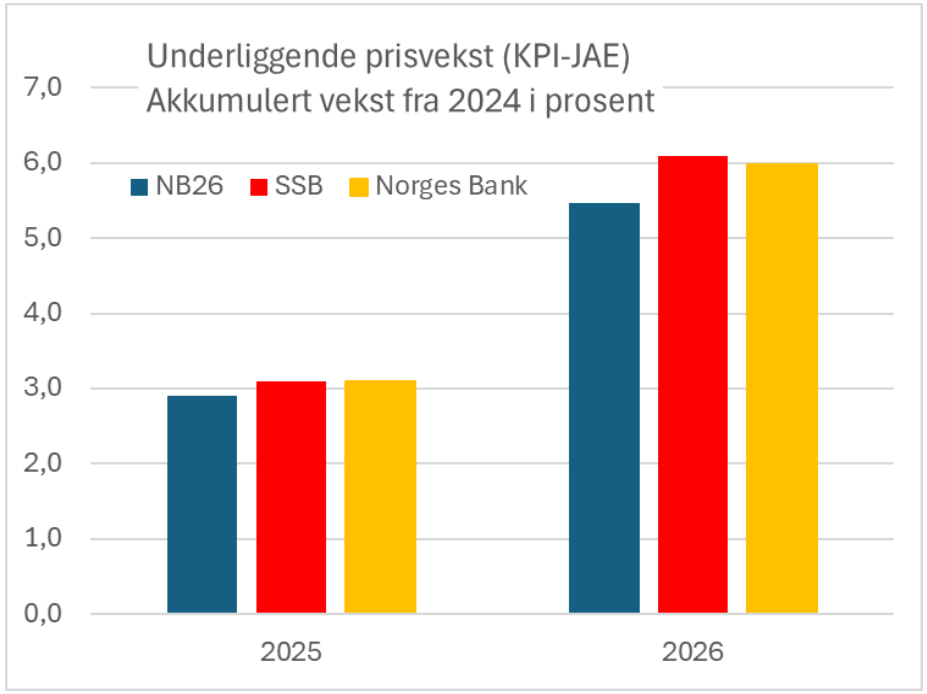

Status 2025

Kommunenes frie inntekter har styrket med 15 mrd. kroner i 2025, og kommunesektorens frie inntekter er tilbake på 2023 nivå (inkl. midlertidig skattevekst)

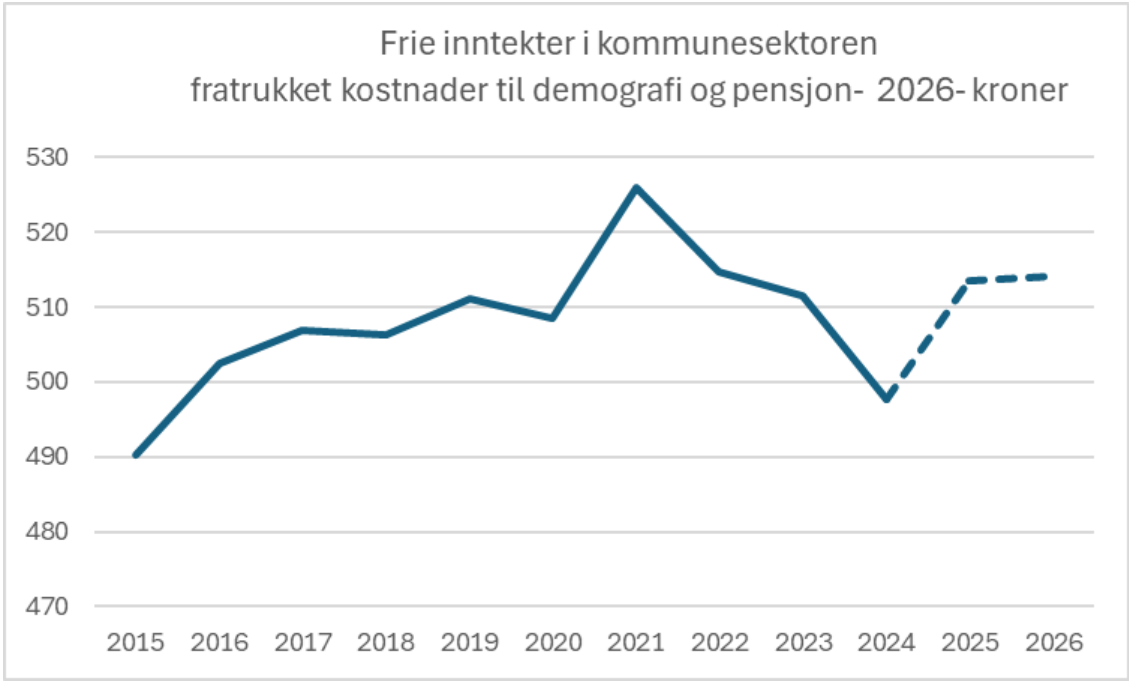

Kommuneøkonomien fortsatt presset, men en lysning sammenlignet med 2024

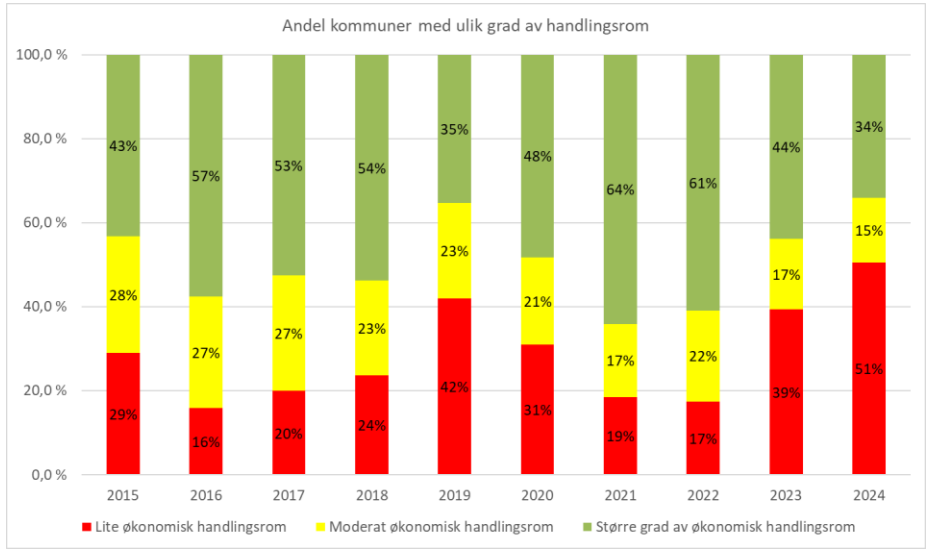

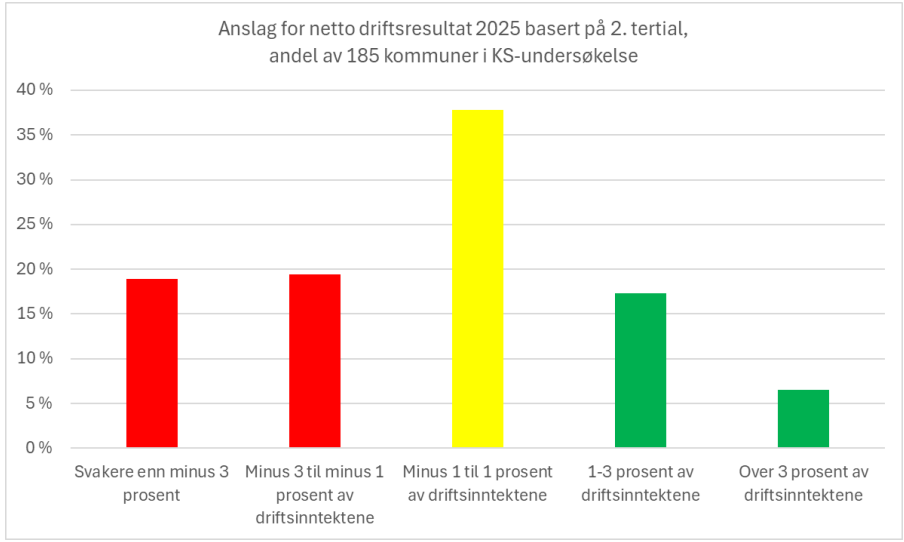

Kommuner med 5 – 30 000 innbyggere ser ut til å ha størst utfordringer i 2025

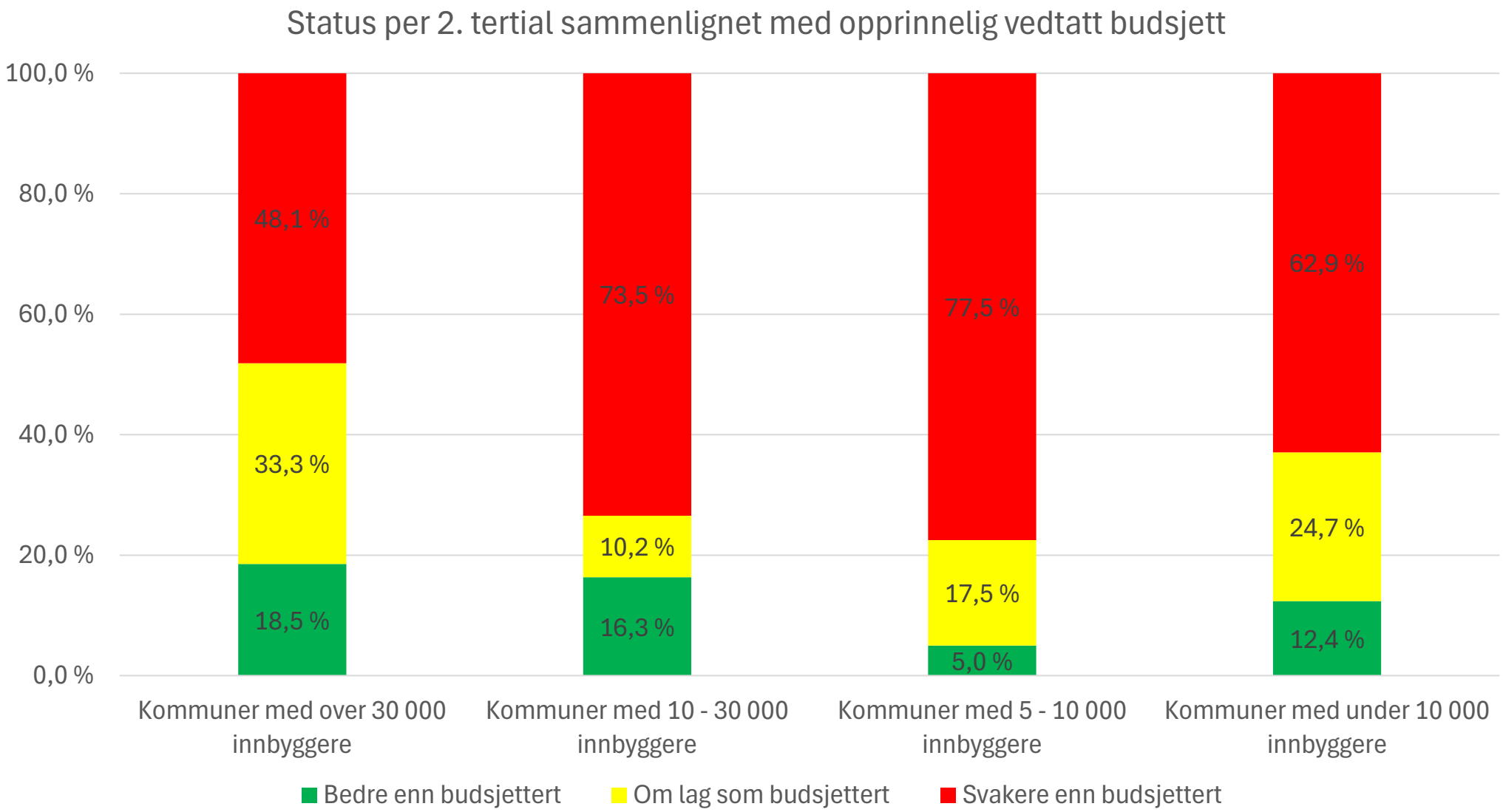

Pleie og omsorg (og til dels grunnskole) er områdene hvor kommunene sliter mest økonomisk

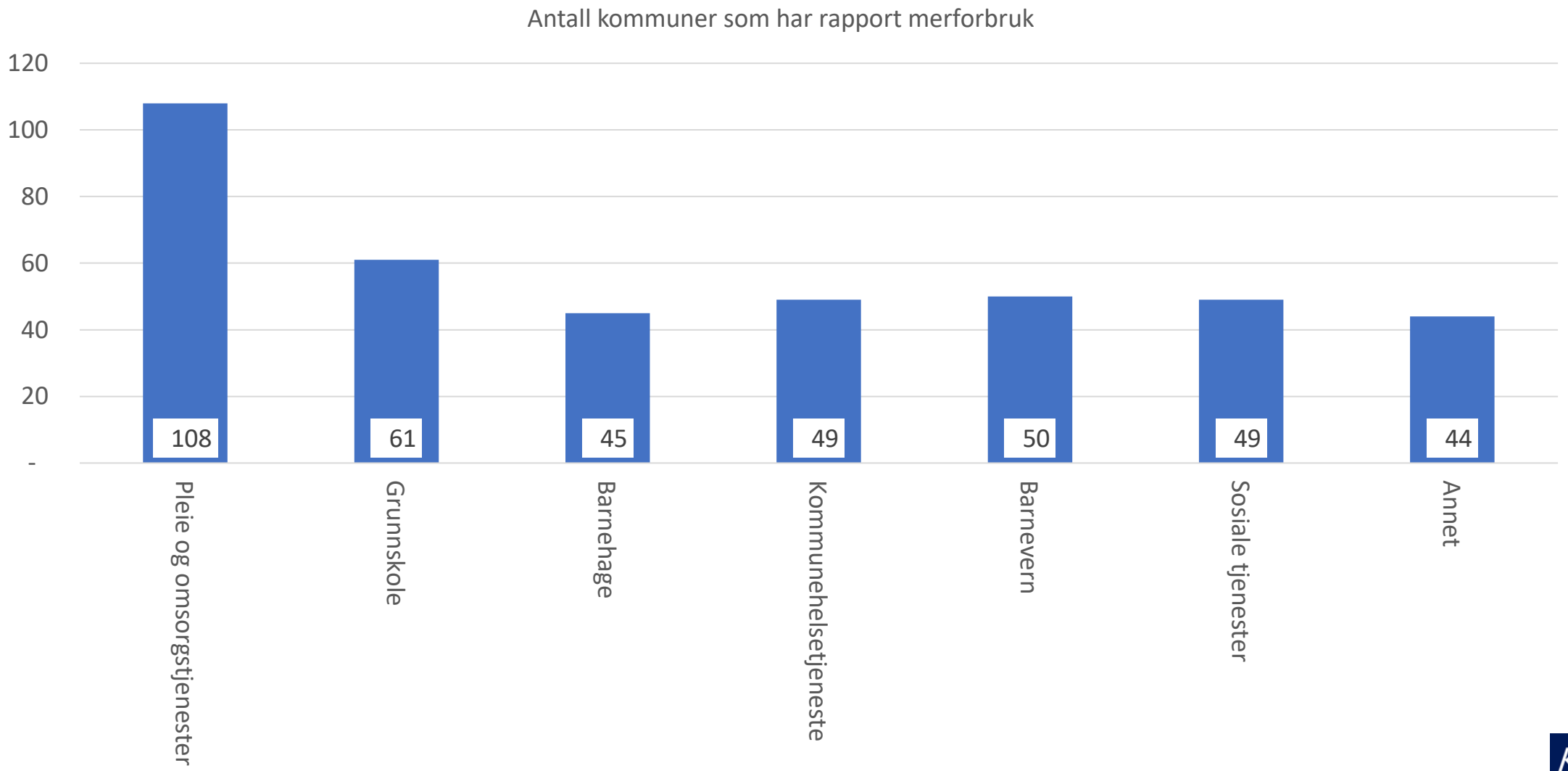

De eldste innbyggerne har primært behov for tjenester innen pleie og omsorg, men behovet er økende i aldersgruppen 0-49 år

Om lag 3 av 4 tildelte timer i hjemmetjenesten til brukere under 67 år

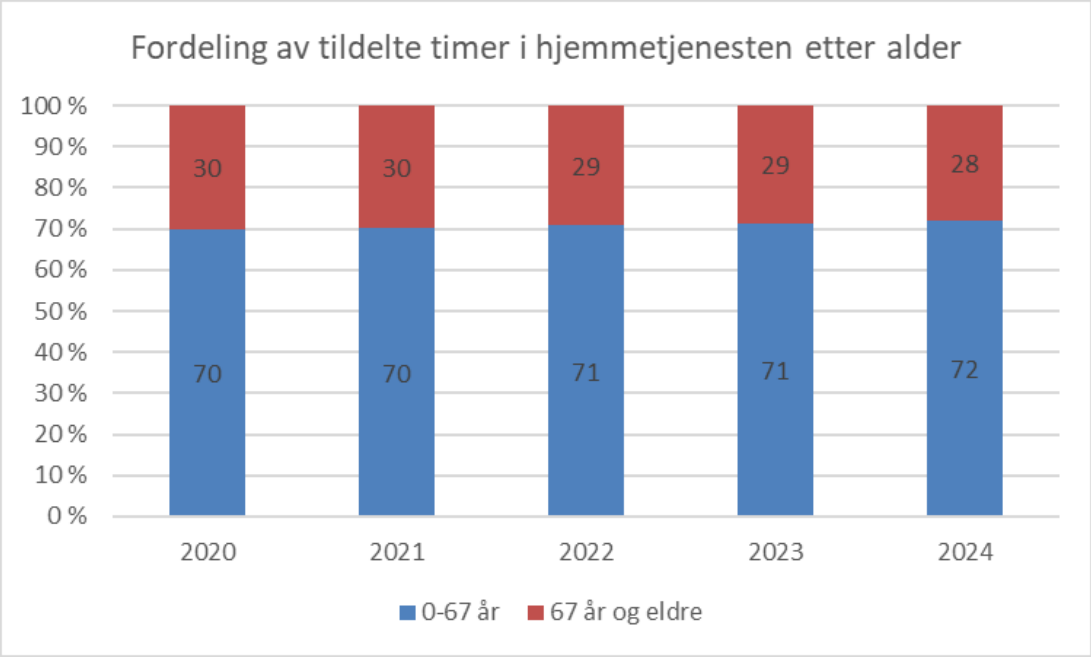

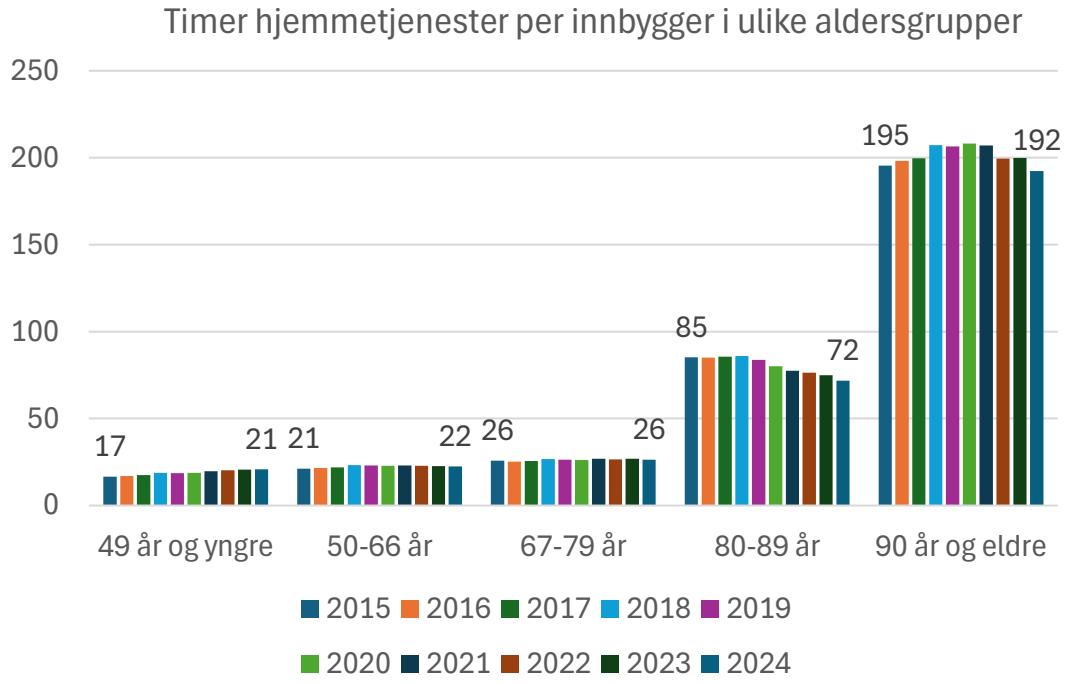

Kan ligge an til en liten merskatteinngang i 2025 utover regjeringens anslaget i statsbudsjettet (påvirker ikke anslag for 2026)

KOMMUNENE	Prognose - skatteinngang på årsbasis 2025	Skatteinngang 2024	Endring fra 2024 til 2025
Skatter vedr. inneværende inntektsår	183 900	167 066	16 834
Forskuddstrekk foregående inntektsår inkl. RAFT og margin (per oktober i 2024)	25 200	24 822	378
Restskatter tidligere år og tilleggsforskudd per oktober	21 000	19 194	1 806
Til gode og marginoppgjør	2 900	2 253	647
Korreksjonsoppgjør	1 650	-1 228	2 878
Øvrige skatter inkl. ettergivelse og avskrivning	0	-41	41
Etterskuddsskatter inkl renter	1 300	1 289	11
Anslag skatteinngang	**235 950**	**213 354**	**22 595**
Skatteanslag i statsbudsjett 2026	234 450		
Prognose merskatteinngang 2025	**1 500**		

Statsbudsjett 2026

Statsbudsjett 2026 – Regjeringens hovedbudskap

(fra digital sending 15.10.2025)

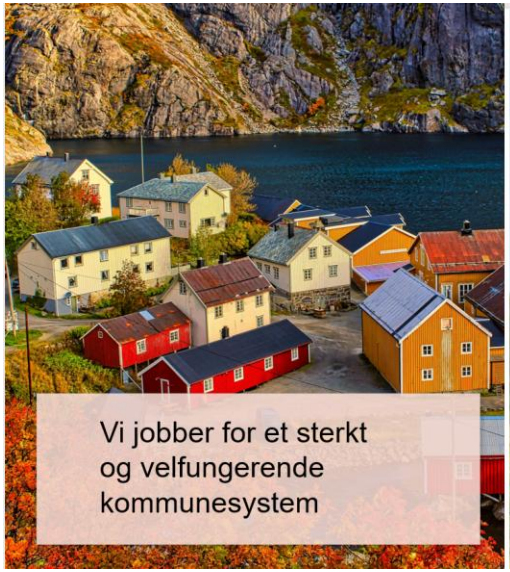

Kommunesektoren har behov for økte frie inntekter

– Kommunene må kort og godt gjøre jobben selv, uten hjelp fra staten

LO krever mer penger til kommunene: – Løper seg sjuke på jobb

Altfor lite penger til kommuner i krise skjemmer et ellers godt budsjett, mener LO-lederen.

LO-leder Kine Asper Vistnes ber regjeringen øke bevilgningene til kommunene over statsbudsjettet.

Raser mot regjeringen: – Hvilket Norge er det vi ønsker?

SKUFFET: Vågan-ordfører Vidar Thom Benjaminsen (H) er skuffet over statsbudsjettet. Bildet er fra lystigere lag våren 2025, da regjeringen vedtok å la kommuner innføre turistskatt. Foto: Torbjørn Brovold / TV 2

Men også noen som er fornøyd

Statsbudsjettet

Elverum reddet av statsbudsjettet: – Aldri hatt en slik følelse

GLAD: Kommunedirektør Kristian Trengereid sier han ikke på noen måte vil gå i fakkeltog mot forslaget til statsbudsjett som kom onsdag.
Foto: Bjørn-Frode Løvlund

- “Det handler om helse, skole, barnevern, barnehager, fritidsklubber, hjemmehjelp og alle de andre kommunale tjenestene.»

- «Det kuttes og omstilles allerede i stor stil rundt om i kommuner og fylkeskommuner.»

- «Regjeringen foreslår null kroner til å løse kollektivkrisa. Det er oppsiktsvekkende»
dd

Regjeringa vil gi kommunane 4,2 milliard meir i 2026: – Vi er svært skuffa

Fjoråret var eit kriseår for norsk kommuneøkonomi. I statsbudsjettet har regjeringa sett av fleire milliardar, men KS-leiar Gunn Marit Helgesen er ikkje imponert.

SKUFFA: Gunn Marit Helgesen i KS meiner regjeringa ikkje har høyrd på behovet til kommunane.
FOTO: WILLIAM JOBLING / NRK

Fride Kvamsøe Rekda
Journalist

Tore Ellingseter
Journalist

Vi rapporterer frå Volda

Publisert i dag kl. 11:25
Oppdatert for 7 timer si

30 % kostnadsøkning i nye kollektivanbud

Stavanger Aftenblad

Foreslår økte priser på bussen – og rutekutt ved nyttår

Fylkesdirektøren foreslår kraftige takstøkninger fra oktober. Samtidig planlegges store rutekutt fra nyttår.

Prisøkningen i de nye bussanbudene på Nord-Jæren og Jæren/Dalane innebærer at det er et stort gap mellom kostnadene til Kolumbus og de økonomiske rammene for kollektivtransporten i Rogaland, ifølge fylkesdirektøren. **Foto: Andreas Askildsen**

Over 2 millioner bussreiser kan forsvinne

Færre avganger i rushtiden, dyrere bussbilletter og nedleggelse av ruter kan bli aktuelt i Vestfold neste år. Snart rammes også Rogaland og Oslo.

KUTTER I TILBUDET: Å opprettholde tilbudet slik det er i dag, er ene og alene umulig uten at regjeringen gir mer penger til fylkeskommunene, mener fylkestingsrepresentant Stian Hauenschild (H).
FOTO: H. PHILIP HOFGAARD

Bettina Olie Bjerkholdt
Journalist
+ 3 til

Vi rapporterer fra **Larvik** og **Tønsberg**

Publisert 22. aug. kl. 14:08
Oppdatert 22. aug. kl. 15:48

Kommuneopplegget 2026

Vekst i frie inntekter:

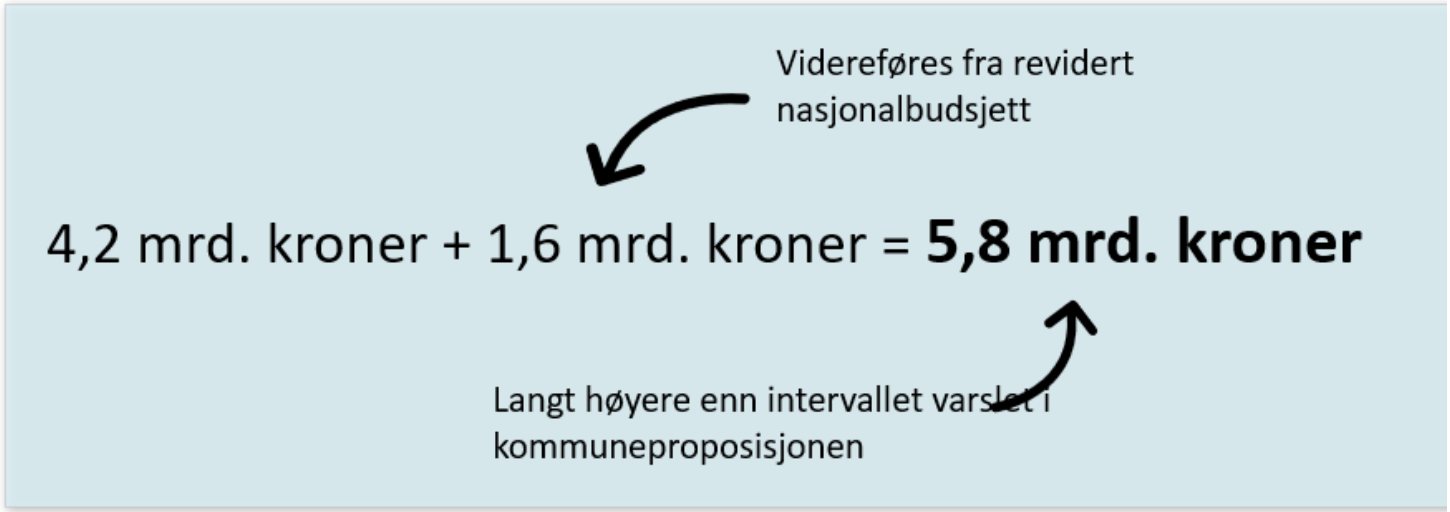

Kommunal- og distriktsdepartementet

Flertallsinnstilling RNB – Innst. 540 S

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at vekst i frie inntekter til kommunesektoren for 2026 skal regnes fra vedtatt nivå i revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Kompensasjon for oppgaveendringer kommer i tillegg til realveksten

		Nasjonalt beløp i mill. kroner
Barnehage		
Kompensasjon inntektsbortfall redusert foreldrebetaling barnehage helårseffekt og nominell viderføring	1 392	
System for kompetanse- og karriereutvikling	50	
Særordning for private barnehager med kommunal tjenestepensjon	10	**1 452**
Barnevern		
Avslutning av overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem	152	
Endringer i barnevernsloven inkl. helårseffekt pensjon fosterhjem	89	**241**
Kommunehelse - fastleger økt basistilskudd finansiering (helårseffekt)		**245**
Øvrige tjenesteområder		
Praksis for elever ved brann- og redningsskolen	-11	
Skole og sosial	8	**-4**
Sum oppgaveendringer tjenesteområder		**1 934**
Flere elever i statlige og private skoler		**-98**
Sum alle oppgaveendringer		**1 836**

Kompensasjon i rammetilskuddet for oppgaveendringer (ekskl. endring elever i statlige/private skoler) – nettverkskommunene

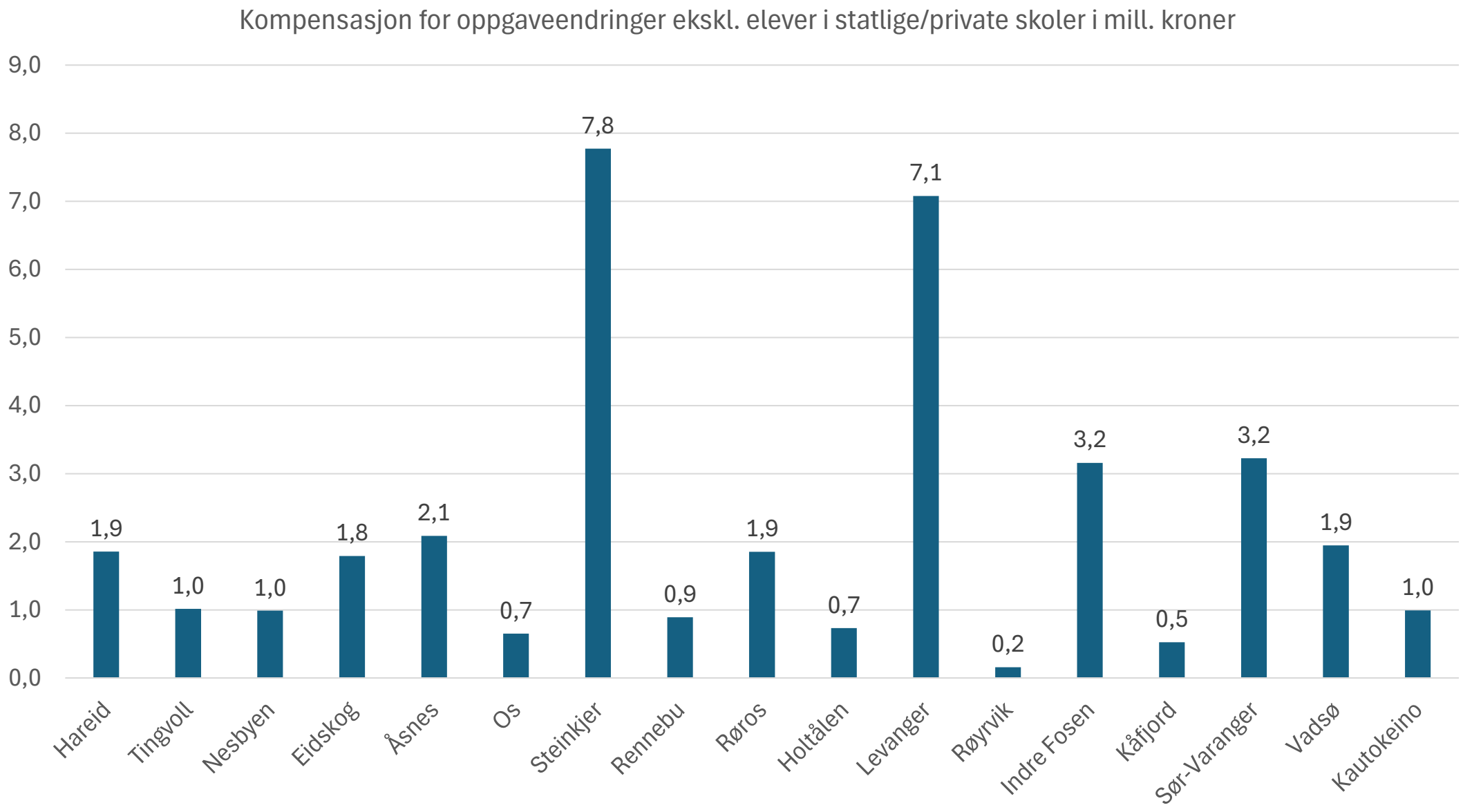

Oppgavekorrigert vekst fra 2025 til 2026 – kommunene gruppert etter fylke

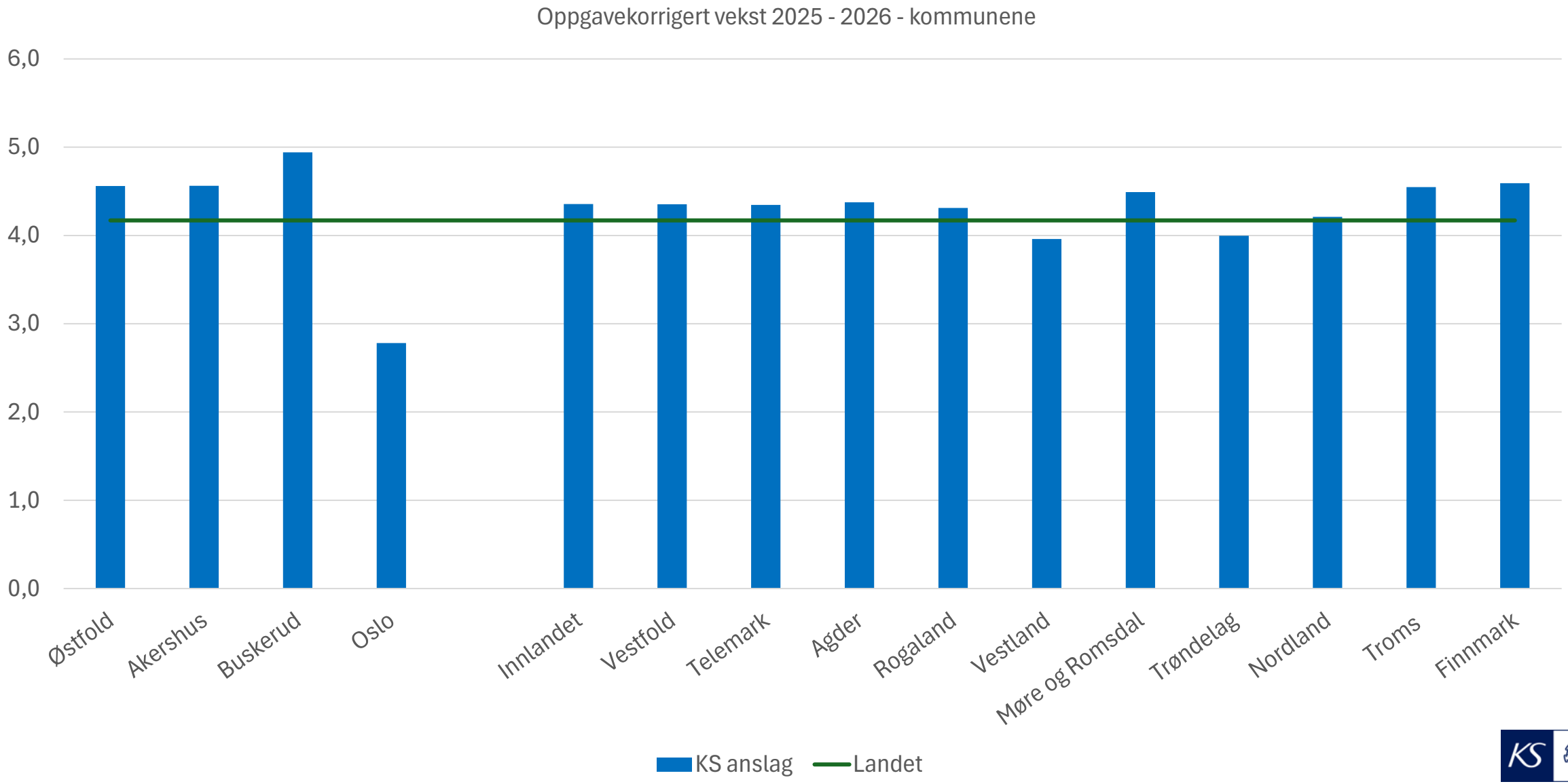

Stor variasjon i nettverkskommunenes vekst i oppgavekorrigerte frie inntekter i 2026

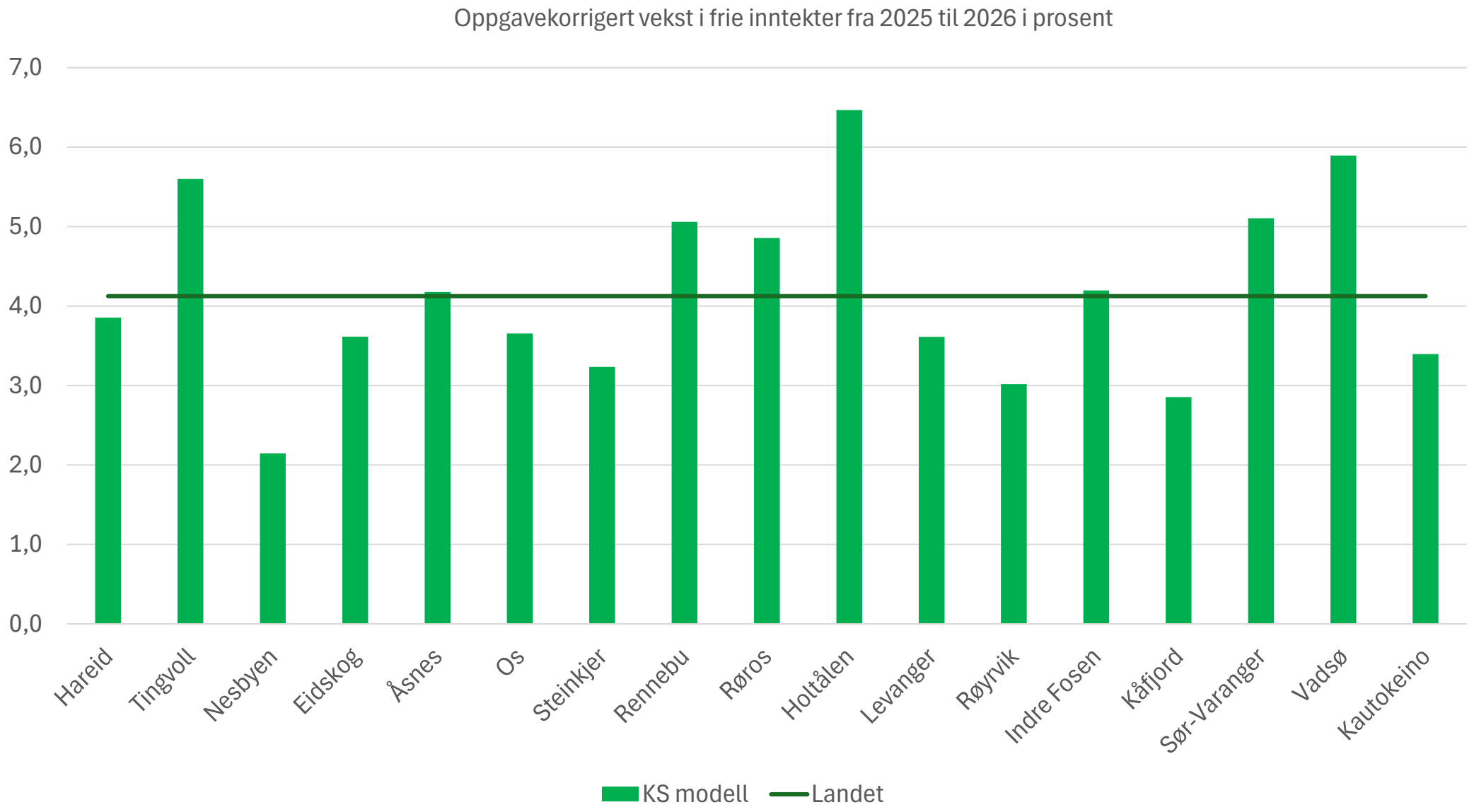

Men nettverkskommunene har hatt ulik innbyggervekst siste år – en forklaring på ulik vekst i frie inntekter?

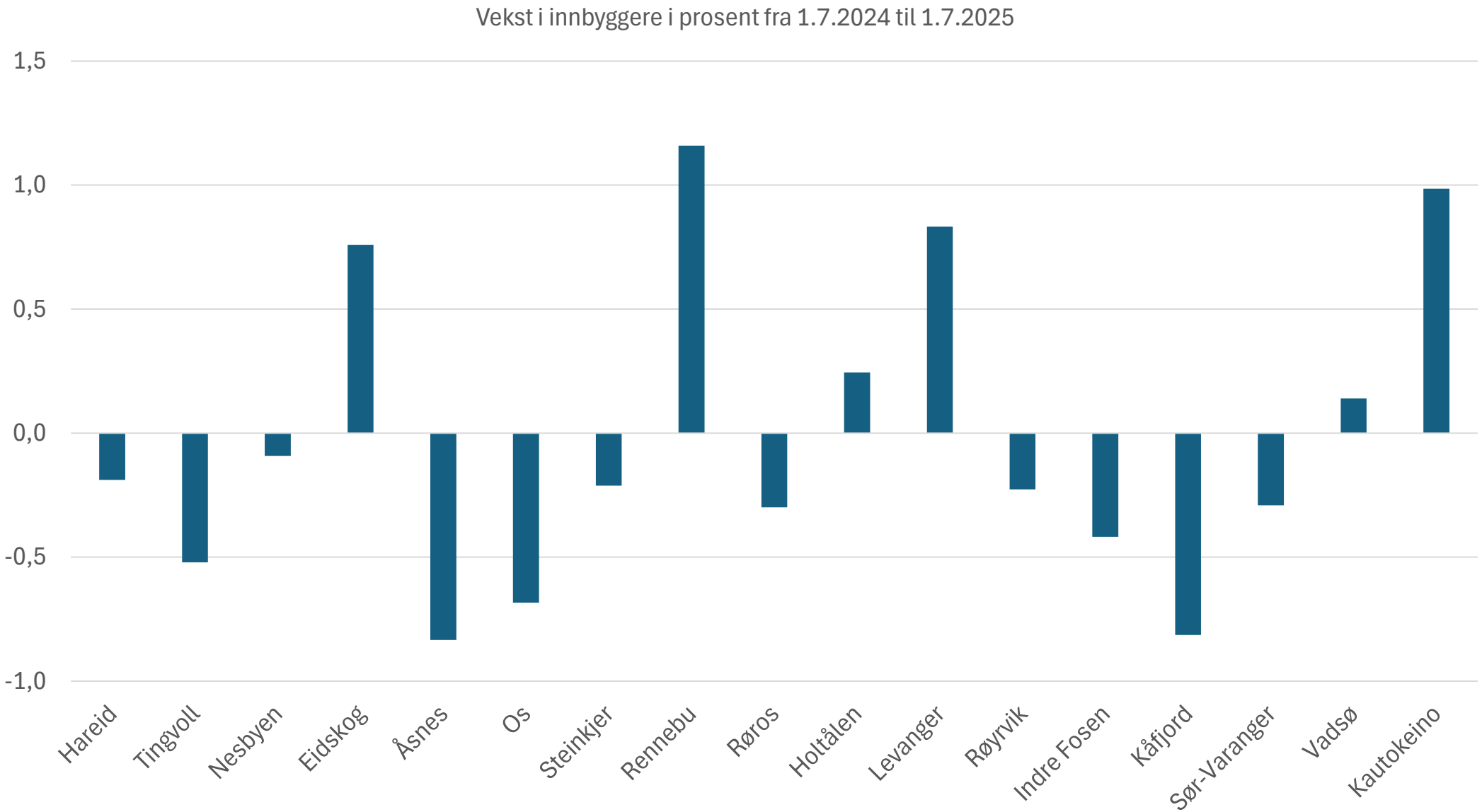

Ingen direkte sammenheng mellom vekst i innbyggertall og oppgavekorrigert vekst i frie inntekter

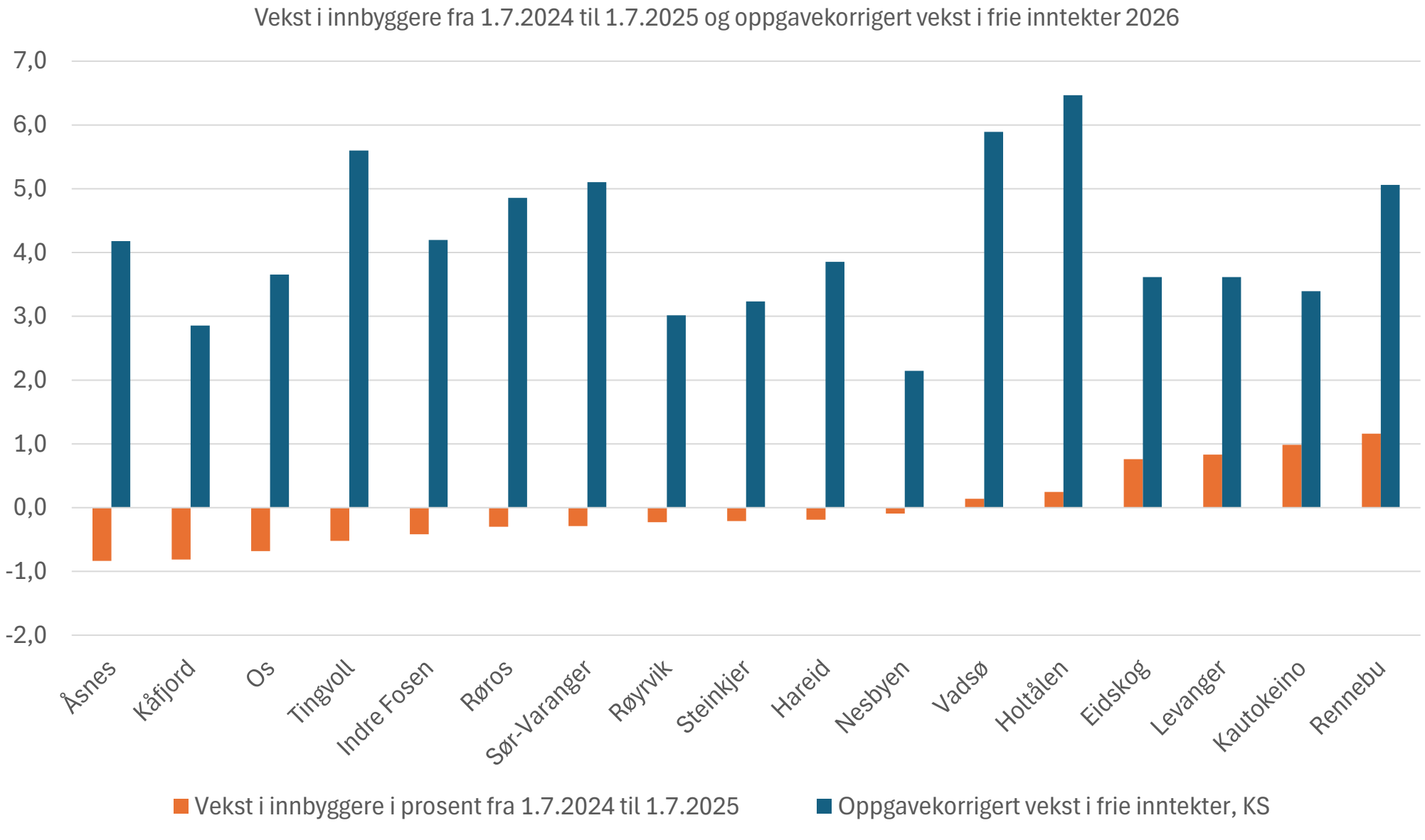

Befolkningsendringer – har stor betydning for etterspørsel etter kommunale tjenester

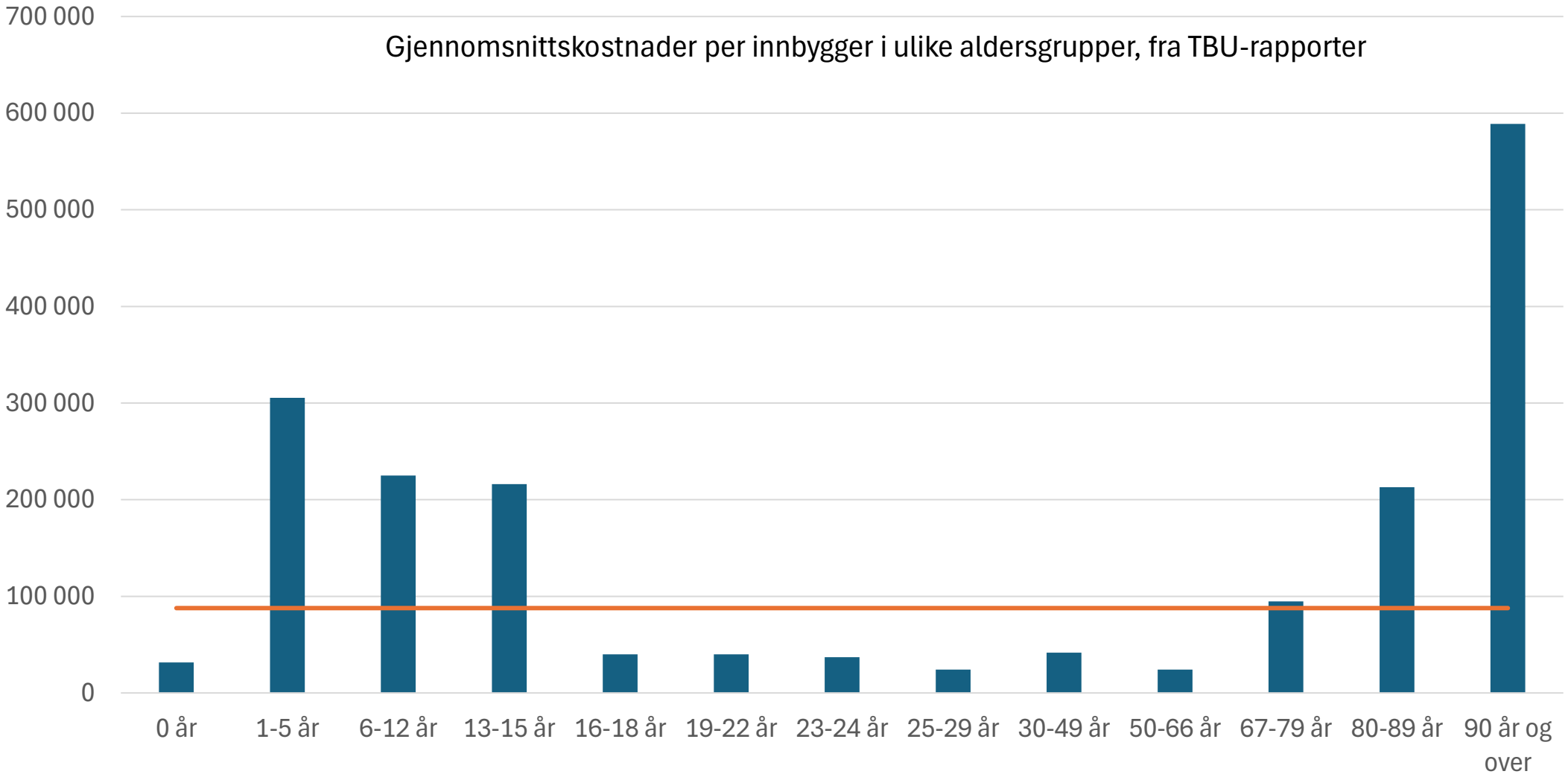

Likeverdig tjenestetilbud – innbyggere i ulike aldersgrupper også det som har betydning i utgiftsutjevningen

KOSTNADSNØKKEL 2026

Illustrasjon av hva kriteriet har av "verdi" per enhet

Kostnadsnøkkel	Kostnads-nøkkel 2026	Andel av UB (utgiftsbeovet) 1000 kr	Antall kriterium landet	Enhets-beløp kr
0 år	0,0024	1 063 168	54 425	19 535
1-5 år	0,1465	64 897 533	277 273	**234 056**
6-12 år	0,1631	72 251 111	432 357	**167 110**
13-15 år	0,0731	32 382 319	202 251	**160 110**
16-22 år	0,0227	10 055 795	471 220	21 340
23-24 år	0,0060	2 657 919	134 341	19 785
25-66 år	0,1260	55 816 309	3 085 267	18 091
67-79 år	0,0655	29 015 621	671 272	43 225
80-89 år	0,0628	27 819 557	233 017	**119 389**
over 90 år	0,0391	17 320 775	45 796	**378 216**
Basistillegg	0,0214	9 479 913	357,00	
Sone	0,0102	4 518 463	21 594 139	
Nabo	0,0102	4 518 463	9 986 939	
Landbrukskriterium	0,0018	797 376	1	
Innvandrere 6-15 år ekskl Skan	**0,0080**	**3 543 893**	**58 713**	**60 360**
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0156	6 910 591	180 302	38 328
Dødlighet	0,0438	19 402 812	42 981	
Lavinntekt	0,0157	6 954 889	268 045	25 947
Personer med lav utdanning	0,0147	6 511 903	1 126 051	5 783
Uføre 18-49 år	0,0092	4 075 476	129 635	31 438
Opphopningsindeks ny	0,0064	2 835 114	2 715	
Aleneboende 30 - 66 år	0,0216	9 568 510	540 297	17 710
Utviklingshemmede 16 år og eld	**0,0210**	**9 302 718**	**21 202**	**438 766**
Aleneboende 67 år og over	**0,0517**	**22 902 406**	**314 008**	**72 936**
Sysselsatte 25-54 år heltid	0,0259	11 473 352	1 463 103	7 842
Pasienter med diagnoe innen rus og	0,0156	6 910 591	314 778	21 954
Sum	1,0000	442 986 576		

Eksempel Eidskog som har vekst i innbyggere, men får likevel negativ demografikompensasjon

ANSLAG FOR ENDRING I FRIE INNEKTER SOM FØLGE AV BEFOLKNINGSENDRINGER, INKL. ENDRINGER I SOSIOØKONOMISKE OG STRUKTURELLE KRITERIER

Anslag for demografikompensasjon 2026 på 2,1 mrd. kroner for landet (innarbeidet likt beløp per innbygger 1.7.2026 justert for utgiftsutjevning 2025 med 2026 kriterievekte	2 500
Endringer i kommunens befolkningssammensetning, samt endringer i kommunens sosioøkonomiske og strukturelle kriterier fra 2025 til 2026	-5 251
Anslag for endring i frie inntekter 2026 som følge av befolkningsendringer, inkl. endringer i sosioøkonomiske og strukturelle kriterier i inntektssystem 2026	**-2 752**

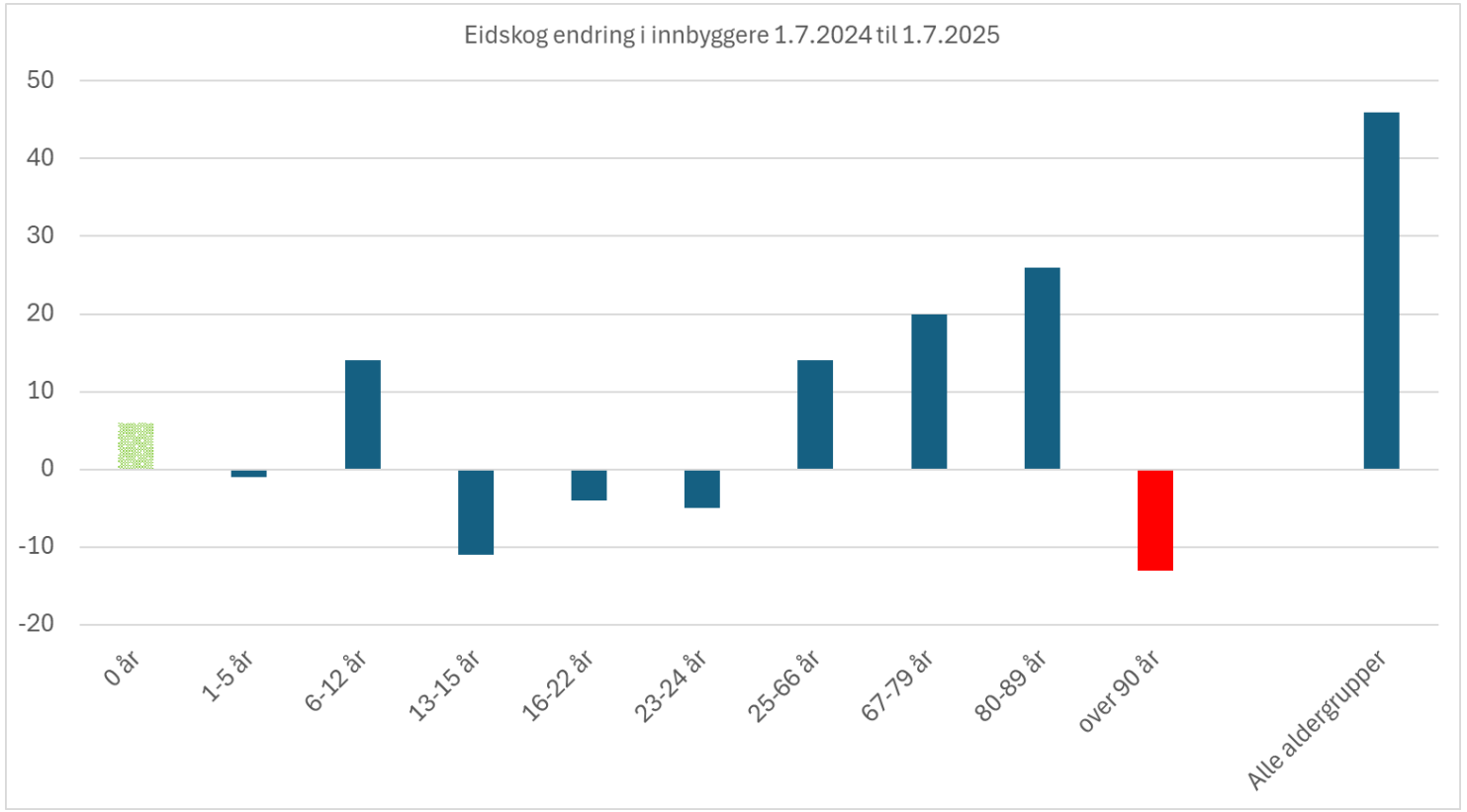

Inntektssystemet og utjevningsmekanismer – eksempel Eidskog

Hva skjer om Eidskog hadde hatt 50 ekstra innbyggere i aldersgruppen 25 - 66 år
(uten sosiøkonomiske karakteristika som gir utslag i utgiftsutjevningen), som betaler skatt som gjennomsnittet?

		Endring i frie inntekter
Skatter		
Økte skatteinntekter	1 666 000	
Økt inntektsutjevning	447 000	2 113 000
Rammetilskudd		
Økt innbyggertilskudd	1 713 155	
Redusert utgiftsutjevning	-3 045 583	-1 332 428
Endring i frie inntekter	780 572	780 572
Endring i kroner per ny innbygger		**15 611**

Eksempel Tingvoll som har reduksjon i antall innbyggere, men får likevel ekstra demografikompensasjon som følge av befolkningsendringer

ANSLAG FOR ENDRING I FRIE INNEKTER SOM FØLGE AV BEFOLKNINGSENDRINGER, INKL. ENDRINGER I SOSIOØKONOMISKE OG STRUKTURELLE KRITERIER

Anslag for demografikompensasjon 2026 på 2,1 mrd. kroner for landet (innarbeidet likt beløp per innbygger 1.7.2026 justert for utgiftsutjevning 2025 med 2026 kriterievekte	1 314
Endringer i kommunens befolkningssammensetning, samt endringer i kommunens sosioøkonomiske og strukturelle kriterier fra 2025 til 2026	4 454
Anslag for endring i frie inntekter 2026 som følge av befolkningsendringer, inkl. endringer i sosioøkonomiske og strukturelle kriterier i inntektssystem 2026	**5 768**

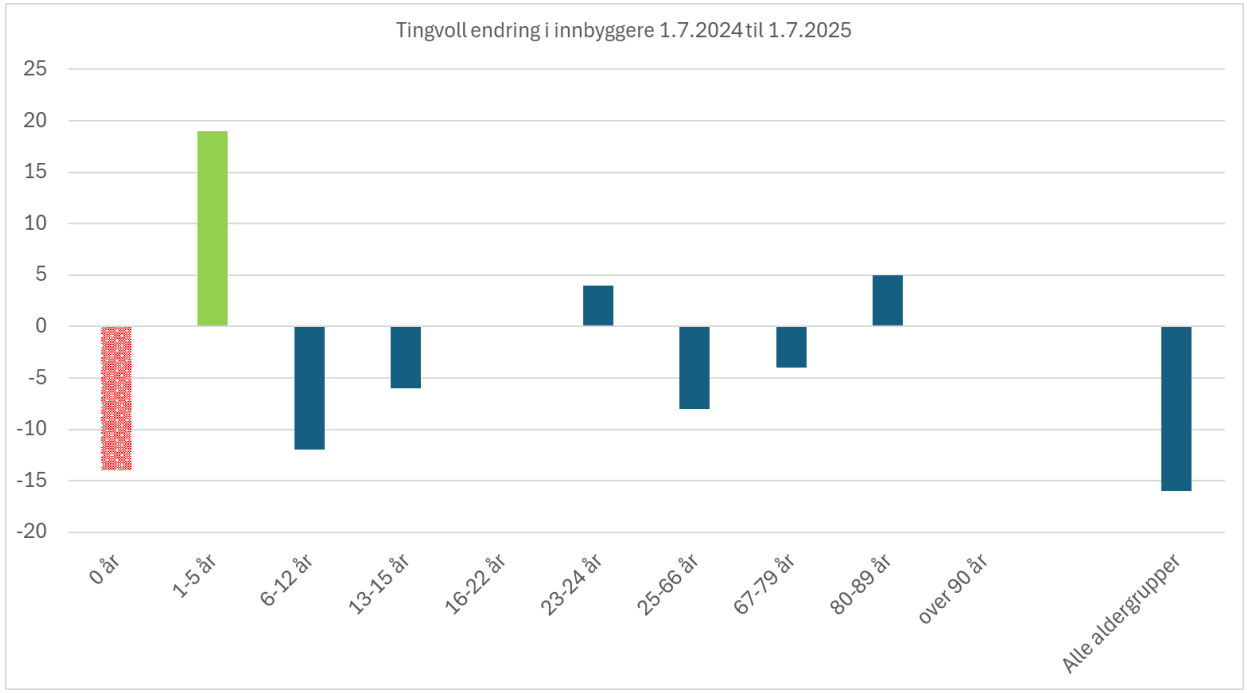

	Antall personer		
	2025	2026	Endring 25 - 26
Aleneboende 67 år og over	223	239	16
Lavinntekt	93	137	44
Aleneboende 30 - 66 år	264	283	19
Pasienter med diagnose innen rus og psykiatri	200	163	-37

Hovedbudskap KS i dialogen med Stortinget

- Stortinget må øke kommunenes frie inntekter i budsjettopplegget for 2026
  - Stram kommuneøkonomi i 2025, uten økte frie inntekter kan nødvendige tjenester som ikke er lovpålagte måtte nedprioriteres
  - Konsekvensene av økt beredskapsbehov må kompenseres
  - Mangel på finansiering av helårsvirkningen av nye årsverk innen SFO
  - Kostnadene til pensjon i private barnehager må fullfinansieres
  - Endringer på NAV området – sosialhjelp økte veiledende satser kombinert med at barnetrygd ikke lenger holdes utenfor ved for utmåling av sosialhjelp
  - Dekningsgraden til integreringstilskuddet faller
- Behov for å øke de fylkeskommunaler rammene – frie inntekter
  - Krise i kollektivtransport

Statsbudsjett 2026

Rune Bye og Sigmund Engdal, Nettverkssamling, 30. oktober 2025

«En selvstendig, effektiv og nyskapende kommunesektor»

KOMMUNESEKTORENS ORGANISASJON
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities